herpy

ŻÓŁWIE LĄDOWE I WODNE

Painted Wood Turtle

Rhinoclemmys pulcherrima

Rhinoclemmys pulcherrima to aktywny w dzień, barwny żółw z pacyficznej strony Meksyku i Ameryki Środkowej. Pancerz osiąga 15-20 cm długości, a głowa, kończyny i pancerz mają czerwone i żółte wzory. Gatunek żyje głównie na lądzie, w zaroślach i wilgotnym lesie, i najlepiej trzymać go w ciepłym, wilgotnym terrarium z płytką częścią wodną.

Rodzina: Geoemydidae Dawna nazwa: *Emys pulcherrimus; Geoemyda pulcherrima; Callopsis pulcherrima*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**15-20 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**20-25 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny i półwodny**
Środowisko	**Sawanna, suchy las i mokradła**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 50 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Miejsce wygrzewania	**32-35 °C**
Temperatura w nocy	**20-24 °C**
Wilgotność	**70-90%**
Woda	**Część wodna** głębokość 5-10 cm
Temperatura wody	**24-26 °C**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady, owoce, gotowa karma, rośliny i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-5 jaj**
Inkubacja	**100-110 dni** przy 26-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Bliski zagrożenia (NT)**

O gatunku

Rhinoclemmys pulcherrima to mały lub średniej wielkości żółw z rodziny Geoemydidae. Wszystkie wymiary w tekście dotyczą długości karapaksu. Samce dorastają do 15-18 cm, a samice do 20 cm. Karapaks jest jasnobrązowy, z niskim kilem biegnącym środkiem i lekko bruzdowanymi tarczkami, a u podgatunku *R. p. manni* zdobią go żółte i czerwone koncentryczne pierścienie oraz czarne wzory. Plastron jest żółtawy z czerwonymi wzorami, skóra ciemnooliwkowozielona z czerwonymi do różowych pasami, a na głowie widać delikatne czerwone linie. Oczy mają niebieską kreskę po obu stronach źrenicy.

Samiec ma dłuższy i grubszy ogon niż samica, a jego plastron jest lekko wklęsły. Pancerz samicy jest bardziej wysklepiony, a jej barwy z wiekiem blakną, podczas gdy u samca utrzymują się lepiej. Młode i osobniki półdorosłe mają taki sam wzór jak dorosłe i są szczególnie intensywnie ubarwione. Świeżo wyklute młode mierzą 35-50 mm.

Nazwa gatunkowa pochodzi od łacińskiego *pulcherrimus*, "najpiękniejszy", i nawiązuje do barw głowy i pancerza młodego żółwia, na podstawie którego opisano gatunek.

Wyróżnia się cztery podgatunki: *R. p. pulcherrima*, *R. p. incisa*, *R. p. manni* i *R. p. rogerbarbouri*. *R. p. manni* jest najbarwniejszy i najczęściej utrzymywany w niewoli.

Gatunek jest ciekawski i niepłochliwy, dopóki czuje się bezpiecznie. Je łapczywie i wychodzi z kryjówki, gdy tylko pojawia się jedzenie. Spośród gatunków z tego rodzaju *R. pulcherrima* uchodzi za jeden z łatwiejszych w utrzymaniu, o ile temperatura i wilgotność są właściwe. Świeżo importowane, odłowione z natury zwierzęta często jednak źle sobie radzą. Gatunek może dożyć 20 lat lub więcej.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Rhinoclemmys pulcherrima występuje wzdłuż pacyficznego wybrzeża Meksyku i Ameryki Środkowej. Od południowej Sonory zasięg biegnie na południe przez Sinaloę, Nayarit, Jalisco, Colimę, Michoacán, Guerrero, Oaxacę i Chiapas do Gwatemali, Salwadoru, Hondurasu, Nikaragui i Kostaryki. Gatunek podawany jest również z Chihuahua.

Każdy podgatunek ma własny obszar. *R. p. rogerbarbouri* występuje od południowej Sonory po Colimę i Sinaloę, *R. p. pulcherrima* w Guerrero i Oaxace, *R. p. incisa* od Oaxaki przez Amerykę Środkową po północną Nikaraguę i Salwador, a *R. p. manni* od południowej Nikaragui po północną Kostarykę. Zwierzęta w handlu pochodzą głównie z Nikaragui.

> **Naturalny zasięg:** Meksyk, Gwatemala, Salwador, Honduras, Nikaragua i Kostaryka.

ŚRODOWISKO

Rhinoclemmys pulcherrima to gatunek tropikalnych nizin, żyjący głównie w zaroślach i wilgotnym lesie, ale także w lasach galeriowych wzdłuż cieków. Przebywa przeważnie na lądzie i można go spotkać wiele kilometrów od wody. Mimo to trzyma się miejsc wilgotnych, a zwłaszcza w porze suchej widuje się go brodzącego i pływającego w strumieniach i kałużach deszczówki. Gatunek znosi suszę i temperatury do 44 °C.

Klimat ma wyraźną porę deszczową i suchą. Żółw żeruje na lądzie, choć spędza też czas w wodzie. Pokarm stanowią dzikie kwiaty, trawy, owoce takie jak guawa i mango, owady, dżdżownice, ślimaki i ryby.

Jaja składane są w ziemi lub ściółce. Zagrożeniem jest wylesianie oraz odłowy na pożywienie i na potrzeby handlu zwierzętami. Drapieżniki, takie jak krokodyle, ptaki drapieżne i ssaki, zjadają przede wszystkim jaja i młode.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o utrzymaniu *Rhinoclemmys pulcherrima* jest niewielka i część wartości zapożyczono od pokrewnych żółwi o podobnym trybie życia. Gatunek trzyma się w dużym, ciepłym i wilgotnym terrarium z głębokim podłożem i płytką częścią wodną, a nie w akwarium. Pojedynczy dorosły osobnik potrzebuje co najmniej 120 × 60 × 50 cm. Para potrzebuje co najmniej 150 × 70 × 50 cm, a większa liczba zwierząt wymaga większej powierzchni dna. Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość.

Podłoże musi być głębokie, wilgotne i miękkie, bo żółw zakopuje się całkowicie, wystawiając tylko głowę. Mieszanka równych części zrębków kory, żywego torfowca i włókna kokosowego, o głębokości około 12 cm, dobrze trzyma wilgoć, nie przykleja się do zwierzęcia i pozwala utrzymać czystą wodę. Utrzymuj podłoże wilgotne, ale nie przemoczone, i wymieniaj je najwyżej kilka razy w roku.

Część wodna to niska, szeroka kuweta z 5-10 cm wody, do której zwierzę łatwo wchodzi i z której łatwo wychodzi. Żółw wypróżnia się do wody, więc kuwetę trzeba wymieniać co najmniej raz w tygodniu. Użyj trzech jednakowych kuwet: dwie są włożone jedna w drugą w terrarium, a trzecia jest napełniona świeżą wodą. Wyjmij górną i włóż czystą, żeby nie naruszać podłoża.

Gatunek czuje się bezpiecznie, gdy ma kryjówki. Ustaw duże płaskie kawałki kory korkowej pionowo wzdłuż tylnej ściany, zawieś zwisające rośliny po bokach i rozmieść wytrzymałe rośliny w doniczkach oraz korzenie. Jeśli zwierzę czuje się niepewnie, nie korzysta z miejsca do wygrzewania. Warto zakryć tylną i boczne ściany od zewnątrz jednolitym tłem. Zamknij część wentylacji, aby utrzymać wysoką wilgotność.

Utrzymanie na zewnątrz wymaga ogrzewanego, suchego schronienia i ma sens tylko w najcieplejszych miesiącach lata. Wybieg musi być zabezpieczony przed ucieczką i zapewniać zarówno słońce, jak i cień oraz płytką kuwetę z wodą. Samica potrzebuje miejsca z ziemią lub piaskiem do złożenia jaj.

TEMPERATURA

W dzień w terrarium powinno być 22-26 °C, a w miejscu do wygrzewania 32-35 °C. Miejsce do wygrzewania powinno być odsłonięte, ale bezpieczne, żeby zwierzę z niego korzystało. Temperatura nocna nie jest udokumentowana; 20-24 °C odpowiada klimatowi tropikalnemu, a gatunek nie znosi zimnych nocy.

Lampę grzewczą nad miejscem do wygrzewania steruje się termostatem ściemniającym. Jeśli w pomieszczeniu jest chłodno, można dodatkowo użyć słabej grzałki akwariowej w kuwecie z wodą lub maty grzewczej z termostatem na zewnętrznej stronie ściany terrarium.

Wiosną i latem zwierzę częściej przebywa w wodzie, a jesienią i zimą tylko niewiele. Gatunek nie zapada w zimowy spoczynek.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi być wysoka, 70-90 %. Każdego wieczoru obficie zraszaj terrarium letnią wodą i utrzymuj wilgotne podłoże. Szyby i rośliny powinny wysychać między zraszaniami, a głębokie podłoże ma zatrzymywać wilgoć.

Żółw jest półlądowy i korzysta z kuwety z wodą, więc woda musi być świeża. Wypróżnia się do wody, dlatego kuwetę regularnie dezynfekuje się środkiem przeznaczonym do stosowania przy zwierzętach i dokładnie płucze.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Część wodna to niska kuweta z 5-10 cm wody i rampą, dzięki której zwierzę łatwo wchodzi i wychodzi. Temperatura wynosi 24-26 °C. Gatunek przebywa więcej na lądzie niż w wodzie i korzysta z wody głównie wiosną i latem.

Wodę wymienia się co najmniej raz w tygodniu, a częściej, gdy jest zabrudzona. Do kopulacji i karmienia owadami używa się dużej wanienki z 25 cm wody o temperaturze 26 °C, w której zwierzę może pływać. Młode trzyma się w niskiej kuwecie z 2 cm wody i roślinami wodnymi.

OŚWIETLENIE I UVB

Nad miejscem do wygrzewania powinna znajdować się świetlówka UVB i spot grzewczy w tym samym miejscu, tak aby zwierzę podczas wygrzewania otrzymywało zarówno ciepło, jak i UVB. Do terrarium tej wielkości pasuje świetlówka T5 UVB 5 % i spot grzewczy o mocy około 60 watów, podłączony do termostatu ściemniającego. Strefa 2 odpowiada gatunkowi z lasu i skraju lasu.

Świetlówki UVB tracą moc i trzeba je regularnie wymieniać, a szkło i plastik zatrzymują UVB, więc między świetlówką a zwierzęciem nie może być żadnej przegrody. Światło powinno być włączone około 12 godzin na dobę i sterowane wyłącznikiem czasowym. UVB pozwala zwierzęciu wytwarzać witaminę D3 i przyswajać wapń.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Rhinoclemmys pulcherrima jest wszystkożerny i je z dużym apetytem. Dorosłe zwierzęta karmi się dwa do trzech razy w tygodniu mieszanką około 60 % zieleniny, 30 % owoców i warzyw oraz 10 % gotowej karmy dla żółwi. Zielenina to mniszek lekarski, cykoria, rukiew wodna, szpinak, rukola i endywia. Owoce i warzywa mogą obejmować grzyby, ogórek, pomidor, groszek, kukurydzę, winogrona, melona, kiwi, jabłko, borówki i truskawki; wszystko kroi się grubo i obficie posypuje wapniem. Co dwa do trzech tygodni zwierzę umieszcza się w wanience z wodą (zob. Woda) i podaje żywe owady karmowe, takie jak duże mączniki (*Zophobas*) i *Blaptica dubia*, w ilości, jaką zje w pół godziny.

Pokarm roślinny podaje się na lądzie. Nie dawaj samicy dodatkowego pokarmu, gdy nosi jaja lub właśnie je złożyła, bo sprzyja to częstszemu składaniu jaj. Zarówno zieleninę, jak i owady posypuje się wapniem i witaminami.

Młode na początku przyjmują wyłącznie żywy pokarm. Odpowiednie są małe mączniki i świeżo wyklute karaczany. Po kilku tygodniach zaczynają jeść rośliny wodne, a potem jedzą niemal wszystko, co nadaje się do zjedzenia.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Rhinoclemmys pulcherrima jest ciekawski, aktywny i niepłochliwy, dopóki ma kryjówki. Zakopuje się w podłożu i wychodzi, gdy pojawia się jedzenie. Lubi przednimi łapami narzucać sobie ziemię i piasek na grzbiet.

Najlepiej trzymać jedno zwierzę lub parę. Samiec może stresować samicę swoim zainteresowaniem. Jeśli zwierzęta kopulują tylko wtedy, gdy umieszcza się je razem w głębokiej wanience z wodą, samiec przez resztę czasu zwykle zostawia samicę w spokoju i mogą przebywać razem. Jeśli samica jest zestresowana lub składa niezapłodnione jaja, samca trzeba trzymać osobno.

Świeżo importowane, odłowione z natury zwierzęta często źle się aklimatyzują, a osobniki z hodowli są zdecydowanie lepszym wyborem. Myj ręce przed i po kontakcie ze zwierzęciem.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec ma dłuższy, grubszy ogon z kloaką poza krawędzią pancerza i lekko wklęsły plastron. Samica jest większa, ma płaski plastron, z przodu lekko wygięty ku górze, oraz krótszy ogon z kloaką pod krawędzią pancerza. Wielkość i wiek w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są udokumentowane.

GODY I KOPULACJA

Podczas zalotów samiec kiwa głową, podąża za samicą i dotyka pyskiem jej ogona i pancerza. Później samica nawiązuje kontakt pysk w pysk i odwzajemnia kiwanie. Kopulacja udaje się najlepiej w głębokiej, ciepłej wodzie, około 25 cm i 26 °C. Jeśli samiec przebywa z samicą cały czas, może ją stresować, a ona składa niezapłodnione jaja. Wtedy trzeba trzymać je osobno. Chłodny okres spoczynku nie jest udokumentowany.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa 1-5 wydłużonych jaj o twardej skorupce w jednym zniesieniu, często 1-2 duże jaja w odstępach 6-8 tygodni. Jaja mają 37-52 mm długości i 24-32 mm szerokości. W naturze składanie jaj przypada na okres od maja do grudnia, w niewoli najczęściej od października do kwietnia. Samica zakopuje jaja w ziemi lub ściółce, więc zapewnij jej kuwetę z wilgotną ziemią lub piaskiem.

INKUBACJA

Jaja wyjmuje się od razu po złożeniu i umieszcza do połowy zagrzebane w wilgotnym podłożu w inkubatorze. W 28 °C wykluwają się po około 105 dniach. Jeśli jaja leżą w podłożu terrarium dłużej niż 24-48 godzin, zarodki mogą wejść w stan spoczynku (diapauzę) na okres do sześciu miesięcy, a wyklucie może się wtedy przeciągnąć nawet do dziewięciu i pół miesiąca. Jaj, które wyglądają źle, nie wyrzuca się, dopóki się nie wyklują albo całkowicie nie zapadną.

Płeć zależy od temperatury: w 24-27 °C wszystkie młode są samcami, w 30 °C około jedna czwarta to samce, a powyżej 30 °C wszystkie są samicami.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode wyjmuje się z inkubatora, gdy woreczek żółtkowy zostanie wchłonięty, i umieszcza w niskiej kuwecie o wymiarach około 25 × 20 cm z 2 cm wody o temperaturze 26 °C. Zapewnij im rośliny wodne, mały płaski kamień jako miejsce do wygrzewania i lampę dającą około 28 °C. Początkowo jedzą tylko żywy pokarm podawany pęsetą. Gdy przyzwyczają się do roślin, stają się odporne. Po 12-18 miesiącach przenosi się je do terrarium takiego jak dla dorosłych.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

Zdrowie i częste błędy

Żółwie ukrywają objawy choroby, więc zwracaj uwagę na zmiany apetytu i zachowania. Regularnie waż zwierzę i prowadź dziennik.

Typowe problemy i błędy w utrzymaniu: - Zbyt zimne noce i zbyt niska wilgotność powietrza, które powodują osłabienie i infekcje dróg oddechowych. - Brak UVB lub wapnia, który prowadzi do miękkiego i zdeformowanego pancerza. - Pasożyty: pasożyty krwi z rodzaju *Hemolivia* występują u około jednej trzeciej świeżo importowanych zwierząt, a pasożyty jelitowe zdarzają się u osobników odłowionych z natury. Gdy zwierzę jest nowe, zleć badanie próbki kału u weterynarza. - Zła jakość wody, która powoduje infekcje pancerza i skóry.

Wszystkie gady mogą być bezobjawowymi nosicielami *Salmonella*. Myj ręce przed i po kontakcie ze zwierzęciem, wodą i wyposażeniem i nie pozwalaj dzieciom poniżej 5 lat dotykać zwierzęcia. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je lub wydaje się ospałe.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.